

وحدت

از مجموعه کتاب‌های قرآن و مهارت‌های زندگی

۳۴

دکتر محمد بیستونی

رئیس رشته‌های تخصصی تفسیر، تبلیغ و کلام در حوزه علمیه قم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یکی از گام‌های مؤثر که باید مفسران اسلامی در تشریح و تفهیم مقاصد عالی قرآن بردارند این است که، دگرگونی عمیقی در شیوه تفسیر به وجود آورند و از تکرار تفسیر قرآن به شیوه ترتیبی که بود به سوره یا آیه به آیه است، خودداری نمایند و توجه خود را به شیوه دیگری که همان «تفسیر موضوعی» است، معطوف سازند. آن‌گاه خواه شد در این نوع تفسیر چه پنجره‌های زیبایی از علوم و معارف قرآن در چشم‌انداز تفسیر آنان گشوده می‌شود.

در همین راستا بر فرزانه جناب آقای دکتر محمد بیستونی رئیس گروه مؤسسات قرآنی و تفسیر جوان در تلاشی بیست‌ساله بالطف و عنایات ویژه الهی این نوع تفسیر موضوعی برای شش مخاطب هدف تحت عناوین تفسیر کودکان، تفسیر نوجوان، تفسیر جوان، تفسیر زنان، تفسیر مردان و تفسیر خانواده‌ها، نظارت علمای برجسته حوزه‌های علمیه تألیف و منتشر نموده و

پشتیبان کتاب ارزشمند علمی و مسیر آموزشی دانش را بر روی دست،
عناوینی همچون تغذیه، باستان‌شناسی، هنرهای دستی،
دنیای حیوانات، شعر و شاعری، آب و باران، فقر و ثروت، نهج‌البلاغه
جوان، خلاصه الغدير، لغت‌شناسی و مفاهیم قرآن کریم و... را با نگاه
ویژه به قرآن، حدیث و علوم روز برای نسل جوان تألیف و چاپ و
منتشر نموده است که این حجم از فعالیت‌های تاثیرگذار قرآنی در نوع
خود کم‌نظیر می‌باشد.

برای ایشان تداوم توفیقات و طول عمر همراه با صحت، عزت
و حسن عاقبت را خواهانم و به همه خانواده‌های محترم و جوانان
عزیز توصیه می‌نمایم از همه آثار ارزشمند و کاربردی ایشان که با
محتوای عمیق و ساده و زیباریزشکن ارائه شده است حداکثر
استفاده را بنمایند.

فرمانده فرهنگی

۱۴۰۱/۸/۴

پیش‌گفتار

قرآن کریم در آیات ۸۲ سورهٔ اِسرَاء و ۴۴ فَصَّلَتْ و ۵۷ یُونُس خود را به عنوان نسخهٔ شفابخش معرفی می‌کند. بنابراین می‌توان این کتاب آسمانی را همچون داروخانه‌ای فرض کرد که بیماران و نیازمندان متناسب با نوع بیماری و نیاز خاص خود باید به سراغ آن رفته و برنامهٔ زندگی و نجات خود را از این گنجینه معنوی و مادی انتخاب کنند تا پرنده زیبای خوشبختی را در آغوش گرفته و در ساحل امن و آرام آن طی مسیر نموده و دنیا و آخرت خود را در سایهٔ عمل به دست‌های قرآن آباد سازند.

در همین راستا، موسسات قرآنی تفسیر جوان که تشکلی مردمی و غیرانتفاعی است، ۱۲ مؤسسه تخصصی قرآنی را تأسیس نموده تا هر یک از مؤسسات متناسب با «مخاطب خاص» یا «موضوع خاص» مندرج در اساسنامهٔ سعی خود، گروه‌های سنی گوناگون را با آیات مورد نیاز همان گروه مانوس ساخته، درک و فهم آیات موضوعی را برای آنان ساده و میسر سازد. سپس به تدریس، طراحی، تحقیق، تألیف یا تلخیص همهٔ آثار قرآنی ما بر این اصل استوار می‌باشد که: «آیاتی را که افراد مختلف براساس درک عقلی و سنی خود برای زندگی بهتر نیاز دارند باید یاد بگیرند» همانطور

که همین اصل در مورد احکام فقهی نیز تصریح شده و در صفحات اولیه همه رساله‌های عملیه مراجع تقلید عظام قریب به همین مضمون چنین آمده است: «مسائلی را که انسان غالباً احتیاج دارد واجب است یاد بگیرد». لذا براساس فلسفه وجودی تأسیس هر مؤسسه، شش نوع تفسیر براساس شش جمعیت هدف و دو مجموعه بندجلدی تفسیر موضوعی تحت عناوین: «تفسیر علامه» (۸۰)

جلدی برگرفته از تفسیر المیزان آیه الله محمد حسین طباطبائی (ره) در «تفسیر سبحان» (۷۰ جلدی، برگرفته از تفسیر منشور جاوید و سایر آثار قرآنی آیه الله العظمی جعفر سبحانی) و دهها عنوان تفسیر موضوعی، فارسی و میان رشته‌ای تحت عناوینی چون باستان‌شناسی، هنرهای دستی، شعر و شاعری، خرافات، سحر و جادوگری، راز خوشبختی و... در مؤسسات مذکور تدوین و منتشر شده است. ویژگی هریک از تفاسیر هشتگانه به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- «تفسیر کودک» ویژه کودکان پیش دبستانی تا پایان دبستان که حدود «۲۰۰ آیه مورد نیاز» برای کودکان عزیز در صورت گرافیکی، مفهومی و به ۳ زبان فارسی، عربی و انگلیسی در ۳۰ جلد به صورت تمام رنگی با قطع بیاضی در خود جای داده است.
- ۲- «تفسیر نوجوان» ویژه نوجوانان مقطع راهنمایی

است که برگرفته از تفسیر نمونه آیه الله العظمی مکارم شیرازی بوده و حدود «۲۰۰۰ آیه موضوعی» متناسب با نیازهای نوجوانان عزیز را دربرگرفته و با استفاده از ۹ رنگ جذاب در چاپ متن با قطع جیبی در ۳۰ جلد برای جامعه هدف خود طراحی شده و به دلیل دارا بودن فهرست موضوعی این امکان را برای نخستین بار برای نوجوانان فراهم می‌سازد تا بدون نیاز به استاد حدود ۴۰۰۰ موضوع از قرآن کریم را با سادگی فیش‌برداری و تحقیق نموده و در قالب مقاله یا کتاب ارائه دهند. ضمناً مجموعه ۳ جلدی لغات و مفاهیم خاص این تفسیر اخیراً چاپ و منتشر شده است.

۳- «تفسیر جوان» ویژه جوانان درستانی، دانشجویان و بزرگسالان می‌باشد که کل آیات قرآن را با استفاده از تفسیر نمونه در ۳۰ جلد به خود اختصاص داده است و جوانان عزیز با استفاده از فهرست‌واره موضوعی و الفبایی فارسی این تفسیر قادر خواهند بود تا حدود ۱۰/۰۰۰ موضوع مورد نیاز خود را پژوهش و استخراج نمایند. ضمناً تفسیر یاد شده در پنج جلد وزیری و دو جلد رحلی به ضمیمه فهرست‌واره موضوعی نیز چاپ و منتشر شده است.

۴- «تفسیر زنان» در این تفسیر مجموعه آیات مربوط به

تفسیر معتبر موجود یعنی «تفسیر نمونه» تألیف حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی و «تفسیر مجمع البیان» اثر گرانسنگ مفسر بزرگ جهان تشیع امین الاسلام مرحوم آیه الله طبرسی (متوفی به سال ۵۴۸ هـ.ق) و «تفسیر المیزان» نوشته مرحوم آیه الله علامه طباطبایی، درج شده است. البته مجموعه مطالب استخراج شده از تفسیر المیزان درباره زنان و خانواده به صورت یکجا جمع آوری و در پایان کتاب درج شده است. تعداد آیات گزینش شده در این تفسیر «۲۷۵ آیه» می باشد. تعداد مجلدات این تفسیر، دو جلد با قطع وزیری است.

۵- «تفسیر مردان» به بردارنده آیات مربوط به آقایان می باشد، نظیر آیاتی که وصایف و کمالات مردان نسبت به خانمها را تبیین نموده یا گروه آیات جهاد و شهادت. تعداد آیات گزینش شده در این تفسیر «۳۵۰ آیه» می باشد. تعداد مجلدات این تفسیر، دو جلد با قطع وزیری است.

۶- «تفسیر خانواده» که مجموعه آیات مرتبط با مسائل خانوادگی را به صورت تخصصی و موضوعی مورد ارزیابی قرار داد است. تعداد آیات گزینش شده در این تفسیر «۴۲۵ آیه» می باشد. تعداد مجلدات این تفسیر، دو جلد با قطع وزیری است.

۷- «تفسیر علامه» ویژه جوانان دبیرستانی، دانشجویان و بزرگسالان می‌باشد. هریک از مجلدات این تفسیر که به یک موضوع خاص و میان‌رشته‌ای مورد نیاز مخاطبین هدف، اختصاص یافته، در مدت ۲۵ سال به تدریج توسط قرآن‌پژوه محترم و بااخلاص جناب آقای سیدمهدی امین‌روی تفسیر المیزان تألیف آیة‌الله محمدحسین طباطبائی «ره» خلاصه‌برداری، دسته‌بندی، فهرست‌گذاری و تحریر شده است.

۸- «تفسیر مجاز» ویژه جوانان عزیز می‌باشد که با کسب اجازه از محضر آیة‌الله العظمی حنفی سبحانی و با اقتباس از تفسیر منشور جاوید و سایر آثار ارزنده برای محظومه به صورت موضوعی و کاربردی تدوین و به تدریج چاپ و منتشر می‌شود. هدف از تدوین این مجموعه، ارتقاء مهارت‌های زندگی با نگاه ویژه به قرآن و عترت برای احاد افراد جامعه خصوصاً جوانان عزیز می‌باشد، زیرا «قرآن بهترین کتاب مهارت‌های زندگی است».

۱۱	 مقدمه
۱۴	 وحدت از دیدگاه قرآن و سنت
۱۴	 دسته اول - آیات منع از تقطع و تحزب
۱۶	 دسته دوم - آیات منع از اختلاف پس از وحدت
۲۲	 دسته سوم - آیات منع از تنازع و سست شدن
۲۶	 دسته چهارم - منع از تفرقه پس از کشف حقیقت
۳۲	 دسته پنجم - آیات اختلاف احزاب
۳۳	 وحدت اصولی و حقیقی
۳۴	 نمادهای هشتگانه وحدت اسلامی از دیدگاه قرآن
۳۴	 ۱ - بیان «محو» و وحدت
۳۴	 ۲ - یادآوری «دستاوردهای» وحدت
۳۵	 ۳ - تأکید بر وحدت «اصل و راه و هدف»
۳۶	 ۴ - کاشت بذر اخلاق‌گرایی، «فداکاری و ایثار»
۳۷	 ۵ - تفویض اهداف والا و «مسئولیت‌های بزرگ»

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
۶- بیان معیارهای «برتری»	۳۸
۷- تأکید بر «نقاط مشترک»	۳۸
۸- شیوه‌های مثبت «گفتگو»	۳۹
نظر قرآن در بیان شرایط و ادبیات گفتگو برای وحدت	۴۰
۱- مقدمات گفتگو	۴۱
۲- دوری از طرف گفتگو	۴۳
۳- انتخاب یسوترو	۴۴
۴- احترام به عقاید دیگران و پرهیز از دشنام	۴۵
۵- موضوع گفتگو	۴۵
۶- فضاسازی مناسب	۴۷
۷- شیوه گفتگو برای تحقق وحدت اسلامی	۴۸
۸- هدف از گفتگو	۴۹
رابطه اقتدار ملی یا وحدت اسلامی	۵۰
مذهب، عامل وحدت است	۵۱
تفرقه، عامل شکست ملت‌هاست	۵۳